

Programma Netwerkdag Medicijnresten in het milieu 1 oktober 2018

- 8:45 – 9:15 Ontvangst
- 9:15 Welkom bij het RIVM
Welkom door dagvoorzitter (**Cathy van Beek**)
- 9:30 – 10:30 Presentaties
- **Caroline Moermond (RIVM): De Ketenaanpak Medicijnresten uit Water: ervaringen en dilemma's**
 - **Ad Ragas (RU Nijmegen): Het iPiE project: risico-gebaseerde prioritisering van medicijnen in het Europese milieu**
 - **Sandra Mol (IenW): Het internationale speelveld 'pharmaceuticals in the environment'**
- 10:30 – 10:50 Pauze
- 10:50 – 11:50 Presentaties
- **Heike Schmitt (RIVM): Antibioticaresistentie**
 - **Stefan Kools (KWR): Diergeneesmiddelen als 'compound of emerging concern'**
 - **Esther vd Grinten (RIVM): Zorgt de aanwezigheid van geneesmiddelen voor problemen bij hergebruik/recycling?**
- 11:50 – 12:10 **Jappe Beekman (RIVM): De kennisimpuls Delta-aanpak: een vraaggestuurd programma voor waterkwaliteit**
- 12:10 – 13:10 Lunch
- 13:10 – 14:20 Workshops "Leren van elkaar" - Wat doen we, en doen we dat goed? (zie volgende pagina voor een omschrijving). Er zijn vijf workshops die ieder twee keer worden gegeven. U kunt 's ochtends bij de registratietafel een kaartje pakken voor de workshops van uw keuze.
- 14:20 – 15:40 Workshop ronde 2
- 15:40 – 16:00 **Erik Thijs Wedershoven (E&Y): De echte kosten van medicijnen**
- 16:00 – 16:25 **Marc de Rooy (IenW): De toekomst – Reflectie op de dag en een doorkijk naar de toekomst**
- 16:25 Afsluiting door de dagvoorzitter
- 16:30 – 17:30 Borrel

Workshops

Zuivering: naar gezond en schoon (afval)water!

Workshopleiders: Evert-Jan vd Brandhof (RIVM) en Cora Uijterlinde (STOWA).

In deze workshop willen we aandacht besteden aan waar de problemen (hotspot analyse) zitten, willen we een overzicht geven van wat er zoals aan onderzoek gedaan is, en welke onderzoeken er nu lopen. Verder willen we met elkaar discussieren over een aantal stellingen, en uiteindelijk proberen een best-practices vast te stellen m.b.t. zuivering.

Regionale initiatieven op bronaanpak medicijnresten.

Workshopleiders: Caroline Moermond (RIVM), Ciska Blom (Waterschap Stichtse Rijnlanden) en Marlies Kampschreur (Waterschap Aa en Maas).

Wat gebeurt er in de regio? Tijdens deze workshop inventariseren we regionale initiatieven, vooral gericht op het deel van de keten vóór zuivering. We identificeren hierbij de 'best practises', waar ook anderen van kunnen leren. Daarnaast wordt de vraag 'hoe krijg je mensen en partijen in beweging?' beantwoord.

Slim meten van geneesmiddelen in water (incl bioassays/effectmonitoring).

Workshopleiders: Esther vd Grinten (RIVM), Anja Derksen (AD Eco Advies) en Gerard Rijs (Rijkswaterstaat).

We wisselen ervaringen uit, inventariseren tips en tops, delen onze wensen en twijfels, brainstormen over nieuwe technieken en een andere invulling van het monitoringsstelsel.

Naar minder medicijnresten in het milieu

Workshopleiders: Bastiaan Venhuis (RIVM), Birthe van Elk (aCBG) en Ghislaine van Thiel (UMC Utrecht).

Op zoek naar een plaats voor milieuoverwegingen in het farmaceutisch domein. Aanknopingspunten voor een bronaanpak.

Diergeneesmiddelen: weten we genoeg voor een ketenaanpak?

Workshopleiders: Julian Starink (IenW) en Stefan Kools (KWR).

Onderzoekers (o.a. WUR en RIVM) zijn op dit moment bezig om de bestaande kennis over diergeneesmiddelen samen te brengen, zodat een duidelijker beeld ontstaat of effecten in het milieu aannemelijk zijn of niet. We praten elkaar bij over de laatste inzichten, o.a. aan de hand van recente metingen.